

K 7/M 45

120000868864

Община Русе
Министерство
на културата

Член на
Европейската
асоциация
на фестивалите

Member of
the European
Festivals
Association

51.
МЕЖДУНАРОДЕН
ФЕСТИВАЛ
16.03 - 02.04.2011
РУСЕ
БЪЛГАРИЯ

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

MARCH MUSIC DAYS

51.
INTERNATIONAL
FESTIVAL
16.03 - 02.04.2011
RUSE
BULGARIA

Ruse Municipality
Ministry of Culture

A Member of NBO Group

7
M45

ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

51. МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ
Член на Европейската асоциация на фестивалите

Русе, 16 март – 2 април 2011

Ансамбъл МУЗИКА НОВА
Хор ПРОФ. ВАСИЛ АРНАУДОВ

Диригент
ДРАГОМИР ЙОСИФОВ

Солисти:
ОЛГА МИХАЙЛОВА-ДИНОВА
мецосопран

МАРТИН ХОЩЕТЛЕР
тенор, Швейцария

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868864

17.03 четвъртък, 19 ч.
Доходно здание – зала Европа

448193

Ансамбъл **МУЗИКА НОВА**

Състав:

Явор Желев флейта

Светлана Анчева обой

Росен Идеалов кларинет

Мария Черноокова фагот

Ясен Теодосиев валдохорна

Людмил Ненчев цигулка

Цветина Панайотова цигулка

Георги Стоянов виола

Мирослав Стоянов виолончело

Борислав Симеонов контрабас

Марио Ангелов пиано

Евгени Желязков хармониум

Георги Ценов ударни

Виктор Бенев ударни

ПРОГРАМА

.I.

АРНОЛД ШЪОНБЕРГ

(1874-1951)

Der Wunsch des Liebhabers, op. 27, №4

(Желанието на любовника)

(1925)

за смесен хор, манголина, кларинет, цигулка
и виолончело

.II.

ГУСТАВ МАЛЕР

(1860-1911)

Das Lied von der Erde

(Песен за земята)

(1908)

за алт, тенор и оркестър
(преработка за камерен оркестър
А. Шъонберг и Р. Рийн)

1. Das Trinklied vom Jammer der Erde
Назгравица за жалбите на земята (Лу-Тау-Бо)

2. Der Einsame im Herbst
Самотният през есента (Цанг-Чи)

3. Von der Jugend
За младостта (Лу-Тау-Бо)

4. Von der Schönheit
За красотата (Лу-Тау-Бо)

5. Der Trunkene im Frühling
Пияният през пролетта (Лу-Тау-Бо)

6. Der Abschied
Сбогуването (Монг-Као-Уен и Уанг-Уеу)

Връзката Малер – Шьонберг е трудна връзка. Но същевременно – светла и възвишена връзка, немислима извън контекста на идеализма, приповдигнатостта, преклонението.

Малер стои в преддверието на Новата музика от 20. век. Шьонберг – следвайки го – прави крачката в новите, неизследвани пространства. Малер влиза в ръкопашна схватка с консервативно ориентиран слушател на премиерата на Камерна симфония оп. 9 на Шьонберг (*Кой си позволява да свирка, когато Густав Малер ръкопляска?*). Шьонберг прави брилянтните обработки на Малеровите *Песен за земята* и *Песни на един странстващ калфа* за нуждите на основаното и ръководено от него *Дружество за частни музикални изпълнения*, където пред подбрана и просветена публика след многобройни и добросъвестни репетиции са били свирени представителни творби на новата тогава музика. Малер с думи и постъпки закриля групата млади австрийски музиканти около Арнолд Шьонберг, застъпва се за изпълнението на музиката им, застава зад тях с авторитета си, помага им дори финансово. Шьонберг и учениците му Антон Веберн и Албан Берг посещават като пилигрими Малеровите премиери, Малеровите празници, организирани от Вилхем Менгелберг в Холандия, те анализират скруполюзно неговите симфонии, те предават това знание на своите ученици, а те на своите. Те въздигат Малер като етичния идеал за музикант.

За Музикант.

Шьонберг го нарича Свети Малер. В края на живота си влиза в яростна полемика с музикалния критик на *New York Times* Олин Даунс заради една, според него, неуважителна рецензия за изпълнението на Седма симфония от неговия кумир под диригентството на Митропулос.

Най-ясно отношението на Шьонберг към Малер – и то видяно като перипетия, като проблем и преодоляване, а не като прост панегирик – си личи от следното писмо:

“Многоуважаеми г-н директоре, Вашата петдесетгодишна ми дава повод да Ви кажа това, което бих искал отново и отново да повтарям: колко високо Ви ценя. И да кажа, че постоянно ме преследва мисълта – и това е мъчително за мен – колко често в миналото Ви досаждах със своите възражения. Чувствам, че не съм бил прав, опитвайки се да Ви натреса моите мнения, вместо да Ви слушам, когато говорите и да се обогатявам, вниквайки в това, което е по-важно от мненията – гласът на великата личност. Разбира се, обертоните на тези мнения не можеха, или поне не винаги можеха да бъдат съзвучни на съдържанието на Вашите изказвания – знам, че бидейки по-млад, бях в правото си да бъда различен, пък нека и по-несъвършен; та нали бях длъжен да възприемам

с чувството си, а не да бъде убеждаван от теории. Но на едно аз трябваше безусловно да се подчиня: на онова съществено, което величието излъчва, на онова Неназовимо, което аз явно усещах покрай Вас – това, което за мен е обаянието на гения, присъствието му и въздействието му, аз признавам в пълна мяра.

И ако въпреки това аз Ви възразявах, то и сам не зная защо. Може би от късогледство, може би поради инат? Може би и от любов, нали при всичко това аз винаги дълбоко съм Ви почитал. Така се държат момиченцата – любейки, преследват с ненавист.

Отдавна исках да Ви напиша това писмо – не, не това, а такова, в което всичко казано да беше казано сто пъти по-добре – та аз отдавна се мъча над това. В някаква степен ме е срам дори само от това, че не Ви разбрах веднага; това обаче, че Ви досаждах, ме прави да се разкайвам дълбоко. Оправдава ме само едно: бях вече съвсем не тъй млад, бях твърде погълнат от собственото си развитие. Може би Вие ще ми признаете това като смекчаващо вината обстоятелство. И може би, ще имате предвид как се отнасям към Вашето творчество днес. Колко високо Ви почитам (...)

За Вашата петдесетгодишнина аз пожелавам на всички нас, щото Вие да бихте могли скоро да се върнете в ненавистната ни Виена – да се върнете окончателно. Желая да се почувствате добре тук; желая да ви се дирижира тук – и все пак да не дирижирате, понеже сганта не заслужава това; или пък – да не Ви се дирижира – и въпреки това да дирижирате – за да доставите радост на нас, които може би все пак заслужават това. Във всеки случай желая да сте отново с нас! И Вие, които имате толкова поводи за огорчение, все пак да приемете нашето преклонение, та да лекувате с него нанесените Ви рани. Нанесени не толкова от недоброжелателност, а от късогледство. Аз знам: да бяхте се върнали във Виена, Вие бихте били обкръжен от такава почтителна топлина, че бихте могли да забравите всички стари – оправдани – обиди.

От цялата си душа се надявам, че ще стане така; бих бил щастлив, ако мога да направя нещо за това. С искрено уважение и преданост, Ваш Арнолд Шьонберг.”

Тази програма изследва връзката между двамата големи Майстори – връзките на уважение, връзките на обич, еднаквите или наследените пристрастия, музикалната страст – съдържана или кипяща; следите на един език в друг; наследяването или надмогването, вибрациите по границата с един нов звуков свят на крайна изразителност (един свят, също тъй утопичен, както Аркадия на класи-

ците, както Елизиума на романтиците); да не забравяме и старата формулировка на Томас Ман, който определя гения така: способност към крайност на вчувстването, както и способност за краен израз – формулировка, която поставя Малер и Шьонберг в една люлка; транскрипцията като знак на обич и разбиране, на общност.

Малката кантата на Шьонберг, последен номер от Четирите пиеси за смесен хор оп. 27, използва текст на китайския поет Хън-Со-Фан – отглас от всеобщото увлечение на немските композитори на границата на 20. век по поетическия сборник *Китайската флейта* на Ханс Бетге. От същия този сборник Малер избира текстовете за своята *Песен за земята* (1908) – невъзможно е да не видим полувявния *En hotalde* в композираната през 1925 пиеса на Шьонберг. Също така е показателен и малкият, *серенаден* инструментален състав, съпровождащ хоровата пиеса – особено мандолината, която е инструментална емблема в VII, VIII симфонии, както и в *Песен за земята* на Малер. Virtuозната композиторска техника на Шьонберг – всевъзможните вертикално и хоризонтално подвижни контрапункти, огледални конструкции, канони, пропорционални увеличения и намаления на ритмичните фигури, навяващата асоциации с изкусната наивност на *Вълшебния рог на момчето* простота на мелодиите, даващи в полифоничната си съвкупност един твърде пикантен хармонически резултат, усетът за живот на гласовете – та няма това не е едно добре прието и изфинено Малерово наследство?

...Макар че Малер е напътствал Шьонберг да не занимава учениците си толкова с хитросплетенията на контрапункта, а: *Шьонберг, накарайте ги да четат Достоевски – това е по-важно!*

Но нали и затова имаме двама Майстори – толкова свързани и тъй различаващи се, а не оригинал и индигово копие...?

Олга Михайлова-Динова завършва ДМА през 1992 в класа на проф. Сима Иванова. Същата година гастролира на сцената на Националната опера и балет в ролята на Розина от операта *Севилският бръснар* на Росини. Успешните ѝ изпълнения на мецосопрановите партии от *Севилският бръснар*, *Италианката в Алжир* (Росини), *Така правят всички*, *Сватбата на Фигаро* (Моцарт), *Норма* (Белини), *Силата на съдбата*, *Трубадур* (Верди), *Кармен* (Бизе), *Хубавата Елена* (Офенбах), *Прилепът* (Й. Щраус), *Исус Христос – суперзвезда* (А. Лоуд Уебър) и др. се редуват с изяви на концертния подиум. Камерните ѝ концерти се отличават с разнообразен репертоар – песни от Бетовен, Шуберт, Менделсон, Брамс, Чайковски, Мусоргски, Бизе, Дебюси, Гершуин, Де Фаия, Д. Христов,

П. Владигеров, Л. Пипков, Г. Златев – Черкин, Т. Попов, Д. Петков, Д. Ненов и др.

Изпълнява много успешно и ораториална музика, в т.ч. *Матеус пасион* от Бах, *Месия* от Хендел и *Реквием* от Моцарт.

Има многобройни записи в БНР и БНТ.

Мартин Хоцетлер учи пиано и виолончело в Консерваторията в Берн. След това записва пеене в Консерваторията в Лозана. Завършва университета в Берн със специалност *история на изкуството*. Продължава заниманията си по пеене в частни курсове и майсторски класове. Работи като хорист в операта в Лозана, а по-късно преминава на свободна практика като камерен и ораториален певец.

От 1994 започват международните му изяви в Швейцария, Италия, Австрия, Франция, Германия и Египет. Репертоарът му съдържа над 100 произведения на шест езика и включва музика от барокови композитори до съвременни автори. Концертира съвместно с изявени певци и диригенти. Има изиграни роли в редица опери и оперети.

Драгомир Йосифов (1966) завършва диригентския клас на ДМА (понастоящем НМА П. Владигеров) в София, при проф. Васил Арнаудов и доц. Димитър Манолов. Негови учители по композиция са проф. Лазар Николов и Божидар Спасов. Занимавал се е също с Тео Лувенди, Тон де Леув (по време на международни ателиета) и Анатоли Виери (специализация 1995-1996). Участва и в композиционния семинар в Райнсберг, Германия, където работи с Паул-Хайнц Дитрих и Фридрих Голдман. От 1993 е диригент на хор *Проф. Васил Арнаудов – Русе*. През 1996 основава *Младежки фестивален оркестър*, с който участва в МФ *Мартенски музикални дни*.

Драгомир Йосифов е член на българската секция на ISCM и е ежегоден участник като диригент и композитор в Международния фестивал *Музика Нова* – София.

Негова музика е звучала в САЩ, Чехия, Словакия, Швейцария, Румъния, на фестивала *Московска есен*, на Берлинското биенале, *Musikprotokoll 2002* – Грац, *Wien modern*, *Ultraschall* – Берлин (с поръчани творби).

През 1998 получава Първа награда на Международния конкурс за композиция *Проф. Иван Спасов*.

През 1999 Драгомир Йосифов получава ежегодната награда за култура, присъждана от Министерството на образованието, развитието и културата на Област Бранденбург – Германия.

През 2003 получава наградата за най-добър диригент на хоровия конкурс в Гориция, Италия.

Хор Проф. Васил Арнаудов – Русе е основан през 1993, за да съхрани хоровата традиция, създадена от големия български диригент Васил Арнаудов. В следващите години хорът участва в редица международни фестивали в България и чужбина: във всички издания на *Мартенски музикални дни* в Русе след 1993; *Варненско лято* (1994); *Дни на Британската култура в България* (1996); *Дни на българската култура в Букурещ* (1996); *Великденски фестивал* (Пловдив, 1998); *Салон на изкуствата* (София, 1999), Международен фестивал *Охридско лято* (2000), Международния фестивал за съвременна музика *Музика нова* (2002), ММФ *Софийски музикални седмици* (2010).

През 1998 Смесен хор *Проф. Васил Арнаудов* – Русе печели два златни медала и *Голямата награда* на Третия международен хорова конкурс в гр. Полхайм, Германия, а през 2002 – Първа награда на Международния хорова конкурс *Драган Шуглевски* – Скопие, Македония. През 2004 хорът печели наградата за *най-експресивно изпълнение и необикновена интерпретация*, както и *Голямата награда* на хоровия конкурс в гр. Ниш, Югославия.

През 1999 женският състав на хора реализира за БНР запис на кантата *Harpy Music* от Стефан Драгостинов, създадена по поръчка на *Европейската асоциация за радиоразпространение*, с която България участва в инициативата за посрещане на новото хилядолетие. Същата композиция е издадена като мултимедийен продукт – CD, съвместно с японския график Сусуму Ендо.

През декември 2008 Хор *Проф. В. Арнаудов*, съвместно с Мюнхенския филхармоничен хор, участва в изпълнението на Симфония №3 от Ленард Бърнстейн под диригентството на Зубин Мета, а през 2010 сътрудничеството с Мюнхенския хор и Мюнхенска филхармония продължава с участие в изпълнението на *Колокола* от С. Рахманинов под диригентството на Дмитрий Китаенко. Предстоящо е и участието на хора в реализацията на Симфония №2 от Г. Малер под диригентството на Иван Фишер.

През 2010 хорът участва в Коледния концерт на Симфоничния оркестър на БНР с първото след премиерата през 1985 изпълнение на ораторията *Коледа* от К. Илиев, под диригентството на Емил Табаков. Концертът е записан и излъчен от Българското национално радио.

Хорът гастролира успешно в Германия, Холандия, Румъния, Испания, Македония и притежава записи за БНТ, БНР, *Hessische Rundfunk* и BBC – Лондон.

Ансамбъл *Musica Nova* обединява млади композитори, инструменталисти и диригенти. В него участват някои от най-даровитите и интелигентни музиканти от младото и средно поколение. Първоначално наречен *Академичен колегиум за нова музика*, ансамбълът участва в ежегод-

ния преглед *Нова българска музика* с първи изпълнения на творби от Л. Николов, Г. Тутев, Б. Спасов и др. През 1990, след основаването на българската секция на *Международното дружество за нова музика (ISCM)*, ансамбълът (вече като *Musica Nova*) поема основната част от концертните прояви на Дружеството – ежемесечни концерти, а след 1993 и част от концертите на новоосновения фестивал за съвременна музика в София. Ансамбълът концертира на почти всички престижни подиуми в страната – *Мартенски музикални дни* в Русе, *Варненско лято*, *Софийски музикални седмици*, Новогодишния фестивал в София, Фестивал на изкуствата *Аполония* в Созопол, Зимни музикални вечери *Иван Спасов* в Пазарджик, *American Music Week* и др. Международните изяви на ансамбъла са още и на *Wien Modern*, *Melos-Ethos* – Словакия, *Musica contemporanea* – Италия, *Meridian* – Румъния, *YOUrope together* – Германия. Музикантите са работили с такива реномирани фигури като А. Виеру, Ф. Голдман, Д. Шнебел, К. Ашер, С. Гаврилов, Р. Еверс, С. Пиронков, В. Казанджиев, Й. Дафов, В. Николов, П. Балеф, П. Джуров, Х. Бледсоу и др.

Ансамбълът редовно сътрудничи с БНР, където реализира студийни записи на новонаписани композиции, както и със СБК – българският член на Международното дружество за съвременна музика (ISCM).

Постоянен диригент на състава е Драгомир Йосифов.

Песен за земята

I. Наздравница за жалбите на земята

Вече маха примамливо виното
в златните чаши,
но не пийте все още –
нека първо изпее ви песен!

Песента за тъгата трябва да прозвучи развеселяващо
като усмивка в душата ви.
Когато тъгата приближава,
опустяват градините на душата,
вехне и умира радостта, песента.
Тъмен е животът, тъмна е смъртта.

Стопанино на този дом!
Твоята изба крие изобилие
от златно вино!
Ето, тази е моята лютня!
Да свири на лютните и да празним чашите,
това са нещата, които си пасват.
Една чаша, пълна с вино в подходящо време
е по-ценна от всички богатства на тази земя!
Тъмен е животът, тъмна е смъртта.

Небосводът синее вечно и
земята дълго ще остане и
ще разцъфне отново през пролетта.
Ти обаче, човече, колко дълго живееш ти, а?
Не можеш да се наслаждаваш дори сто години
на всички трошливи изграчки на тази земя!
Погледнете нататък! На лунната светлина върху гробовете
клучи една диво-призрачна фигура –
това е една маймуна!
Чувате ли как нейният рев пронизително се влива
в сладкия аромат на животал
Сега вземете виното!
Сега е времето, другари!
Изпразнете до дъно златните си чаши!
Тъмен е животът, тъмен като смъртта!

II. Самотният през есента

Есенни мъгли се стелят синкави над езерото;
Със скреж покрити са всички треви;
Като че ли художник е разпръснал
прах от нефрит върху нежните цветове.
Сладкият аромат на цветята е отлетял,
студен вятър превива към земята стebelата им.
Скоро повехналите златни листенца на лотосовите цветове
ще потеглят по водата.
Сърцето ми е уморено.
Моята малка лампа угасва с прашене,
припомня ми за съня.
Идвам при теб, мой верен пристан, за покой!
Да, дай ми спокойствие, аз имам нужда от освежаване!
Аз плача много в моята самотност.
Есента твърде дълго прогължава в моето сърце.
Слънце на любовта, никога ли вече няма да изгрееш,
за да изсушиш нежно моите горчиви сълзи?

III. За млагостта

На средата на малко езеро
стои павилион от зелен и от бял порцелан.
Като гръб на тигър се извива
мостът от нефрит към павилиона.
В къщичката седят приятели,
добре облечени, пият, бърбят,
някои пишат стихове.
Копринените им ръкави се хлъзгат,
златните им барети весело се кипрят на тила им.
Върху тихата водна повърхност
на малкото езеро всичко се отразява
в чудесен огледален образ.
Всичко е с главата надолу
в павилиона от зелен и от бял порцелан,
като полумесец стои мостът,
с обратна дъга.
Приятели, добре облечени, пият, бърбят...

IV. За красотата

Млади момичета берат цветя,
берат лотосови цветове на края на брега,
те сегят между храсти и листа,
събират цветовете в скута си
и си подвикват нежни закачки.
Златно слънце тъче около фигурите им,
отразява ги в блестящата вода,
слънце отразява техните стройни крака,
техните сладки очи.
А зефирът повдига с гальовно докосване
тъканта на ръкавите им,
прекарва възшебството на техните благоухания през въздуха.
О виж, как се струпват хубави момци там, на края на брега,
възседнали бели коне!
Блестящи като слънчевите лъчи
между клонците на зелените ливади.
Вече настъпва свежия млад народ!
Конят на единия изцилва весело,
подплашва се и изфучава нататък,
над цветя, треви проблясват копитата,
те стъпкват като буря наведените цветове.
Хей! Как глъщи шеметно в упоение неговата грива,
гореща пара излиза от ноздрите му!
Златно слънце тъче около фигурите,
отразява ги в бляскавата вода.
А най-хубавата от девиците му изпраща
с дълги погледи своя копнеж.
Нейното гордо държание е само преструвка.
В искрите на нейните големи очи,
В тъматата на нейния горещ поглед
Все още трепти жаловно възбудата на сърцето ѝ.

V. Пияният през пролетта

Ако животът е само един сън,
защо са всичките мъки и неволи?!
Аз пия, докато не мога повече – целия хубав ден!
А когато не мога повече да пия,
зашото гърлото и душата ми са пълни,
доклащам се до моята врата и спя чудесно!
Какво чувам при събуждането?
Чуйте!
Една птица пее в дървото.
Аз я попитах, дали е вече пролет,
всичко ми е като сън,
Птицата изчуруликва: Да!
Пролетта е тук, дошла е през нощта!
Заслушах се дълбоко скрит,
птицата пее и се смее!
Аз отново напълвам чашата си
и я изпразвам до дъно и пия,
докато просветне луната
на черния небосвод!
А когато вече не мога да пия отново – заспивам!
Каква ми е грижата за пролетта?!
Оставете ме да съм пиян!

VI. Сбогуването

Слънцето се скрива зад планините,
във всички долини слиза вечерта
със своите сенки, които са пълни с прохлада.
О, виж! Като сребърна ладия
изплува луната на синьото небесно езеро.
Усещам лек полъх на вятъра
заг тъмните пинии!
Потокът пее пълен с благозвучие в тъмата,
цветята побледняват в здрача.
Земята диша, пълна със спокойствие и сън.
Всеки копнеж иска да бленува.
Уморените хора се завръщат у дома,
за да преживеят отново в съня си
забравеното щастие и младост!
Птиците тихо спят, скрити в клоните си.
Светът заспива!
Вее хлад в сенките на моите пинии.
Аз стоя тук и очаквам с нетърпение приятеля си;
очаквам го за последно "сбогом".
Копнея, о приятелю, до теб,
на красотата на тази вечер да се наслаждавам.
Къде се бавиш? Дълго ме оставяш сам!
Скитам се насам-натам с моята лютня по пътища,
които преливат от мека трева.
О, красота! О, свят пиан от вечното –
обич – живот!
Той слезе от коня и му поднесе питието на раздялата.
Попита го къде отива и защо трябва да бъде така.
Той говореше, гласът му беше в креп обвик!
Ти, мой приятелю!
На мен на този свят не ми беше отредено щастие!
Къде отивам? Аз си отивам,
оттеглям се в планините!
Аз търся спокойствие за моето самотно сърце.
Връщам се в родината си!
Моето убежище.
Никога няма да се скитам в далечините.
Тихо е сърцето ми и жадува своя час!
Скъпата земя навсякъде разцъфтява през пролетта
и отново се раззеленява.
Навсякъде и вечно синият долините!
Вечно....вечно...вечно....

Текстът е адаптиран от Малер по сборника на Ханс Бетге *Китайската флейта* – свободен превод на китайска поезия.

**Програмата подготви
Драгомир Йосифов**

